

Trh biopotravin v Evropě roste

Evropský trh biopotravin v roce 2018 vzrostl o téměř osm procent a dosáhl 40,7 miliardy eur. Některé z hlavních trhů zaznamenaly opětovně dvojciferné tempo růstu. Za posledních deset let se v Evropě spotřeba biopotravin na obyvatele zdvojnásobila. Nejvíce biopotravin nakupují dánští a švýcarští spotřebitelé. Dánsko navíc jako první země na světě překonalo desetiprocentní hranici podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů.

Údaje o evropském ekologickém sektoru (nejnovější dostupná data za rok 2018) vycházejí z nové Světové ročenky pro ekologické zemědělství (The World of Organic Agriculture) zpracované společností FiBL a IFOAM – Organics International, která je každoročně v únoru představena v rámci veletrhu Biofach. Z ročenky vyplývá, že ekologické zemědělství se v Evropě dynamicky rozvíjí – narůstá jak výměra ekologicky obhospodařovaných ploch, tak zpracovatelské kapacity i poptávka po biopotravinách.

V roce 2018 dosáhl evropský trh biopotravin 40,7 miliardy eur a tvořil 42 % světového biotruhu (37,4 mld. eur v EU). První pozici s obratem téměř 44 mld. eur a 45 % podílem drží Severní Amerika (především USA). Zhruba desetiprocentní podíl na trhu s biopotravinami připadá Asii, o zbylá dvě procenta se dělí Oceánie, Afrika a Jižní Amerika.

Za posledních deset let se spotřeba biopotravin v Evropě zvýšila více než dvojnásobně, z původních 17,4 mld. eur (graf 1).

Největším trhem biopotravin v Evropě je dlouhodobě Německo (10,9 mld. eur) a následuje Francie (9,1 mld. eur). Šest největších biotrhů – Německo, Francie, Itálie (3,5 mld. eur), Švýcarsko (2,7 mld. eur), Spojené království (2,5 mld. eur) a Švédsko (2,3 mld. eur) – tvoří tři čtvrtiny celkového evropského obratu za biopotraviny. Evropská unie představuje po USA (40,6 mld. eur) druhý největší jednotný trh s biopotravinami na světě.

Prodej biopotravin se soustřeďuje především v západní Evropě. V rámci střední a východní Evropy je biotrh stále málo rozvinutý a roztržštěný. Podobně jako v jižní Evropě jsou zde bioprodukty převážně exportovány a dováženy jsou hotové biopotraviny ze západní Evropy. Největší trh biopotravin zde má Polsko (250 mil. eur). Druhým největším trhem je trh České republiky s obratem 127 mil. eur (3,3 mld. Kč).

Narůstá také výměra ekologicky obhospodařovaných ploch. V Evropě je v ekologickém zemědělství (EZ) zařazeno více než 15,6 mil. ha zemědělské půdy (3,1% podíl na celkové zemědělské půdě; 7,7% v Evropské unii). Nejvyšší podíl půdy v EZ má v Evropě i celosvětově Lichtenštejnsko.

Stabilní růst maloobchodních tržeb

Evropský biotrh zaznamenal meziroční nárůst o 7,8 % (7,7 % v EU). Z klíčových trhů byl nejvyšší růst zaznamenán ve Francii (15,4 %), následovalo Švýcarsko a Dánsko (shodně 13 %). Největší německý trh meziročně narostl o dalších téměř šest procent. Dynamicky se vyvíjí i trh biopotravin v České republice. Z posledních dostupných údajů vzrostl biotrh meziročně dokonce o více než 30 % (rok 2017) a dvojciferný nárůst tak pokračoval třetím rokem.

Prognózy Evropské komise naznačují, že se očekává, že rostoucí

poptávka po biopotravinách povede v krátkodobém horizontu k dalšímu navýšení nabídky a rozsahu ekologického zemědělství v rámci EU. Avšak ve střednědobém horizontu by výzvy spojené s přechodem na ekologické zemědělství a pokračující posun

trhu směrem k jiným alternativám (jiným produktům šetrným k životnímu prostředí mimo bio), mohly zpomalit růst ekologické produkce. Významný vliv na další vývoj odvětví EZ a trhu biopotravin bude mít také nová podoba společné zemědělské politiky, no-

vé evropské nařízení pro EZ i nové cíle výzkumu v rámci evropských mezinárodních projektů.

Evropští spotřebitelé utratili více za biopotraviny

Nejvyšší roční spotřebu biopotravin na obyvatele vykazují trva-

le země západní Evropy. Průměrná roční útrata za biopotraviny v Evropě dosáhla 50 eur na osobu (76 eur v rámci EU). Za posledních deset let se spotřebitelské výdaje za biopotraviny na obyvatele více než zdvojnásobily (z původních 21 eur, respektive 32 eur v EU). Nejvíce peněz za biopotraviny utratili dánští a švýcarští spotřebitelé (shodně 312 eur na obyvatele v roce 2018). Osm zemí mělo spotřebu biopotravin na osobu a rok vyšší než sto eur (graf 2).

Nové členské země ve spotřebě biopotravin zaostávají, průměrná spotřeba je okolo sedmi eur. Pro srovnání celosvětová průměrná roční spotřeba biopotravin na osobu dosahuje zhruba 13 eur. Nejvíce se za bio utratí nově v Estonsku (32 eur), které od roku 2017 předhlo do té doby první Slovinsko (27 eur). V České republice se spotřeba biopotravin na obyvatele a rok pohybuje okolo 12 eur.

Podíl biopotravin na trhu se zvyšuje

Vhodným ukazatelem významu trhu s biopotravinami v té které zemi je hodnota podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů. V celosvětovém měřítku drží prvenství evropské země. Dánsko je první zemí, která překonala desetiprocentní hranici a má nejvyšší podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin na světě (11,5 %). Další v pořadí jsou Švýcarsko (9,9 %), Švédsko (9,6 %) a Rakousko (8,9 %). Vzhledem k tomu, že tržní data nejsou dostupná pro všechny země, nelze stanovit průměrný podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin v rámci Evropy (v EU je odhadován čtyřprocentní podíl).

Podíl biopotravin na největších biotruzích Evropy představuje v Německu 5,3 %, ve Francii 4,8 % a v Itálii 3,2 %. Z nových členských zemí EU dosahuje nejvyššího podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů opět Estonsko (2,7 %), které předhlo Chorvatsko a Slovinsko (okolo 2 %). Podíl spotřeby biopotravin v ČR dosáhl 1,2 %.

Díky tomu, že v mnoha zemích celkový trh s potravinami neroste a v mnoha případech ceny potravin klesají, zvyšuje se podíl biopotravin rychleji. U některých kategorií potravin je zastoupení bioproduktů již významné. Například biovejce tvoří v řadě zemí Evropy až pětinu celkového prodeje vajec, v Dánsku a Francii dokonce 30 %. Další oblíbenou kategorií v biokvalitě je mezi spotřebiteli ovoce a zelenina. Prodej biozeleniny dosahuje deseti procent a vyšší podíl v zemích jako Švýcarsko, Rakousko, Dánsko, Švédsko a Německo. Z toho například čerstvá mrkev nebo dýně v biokvalitě tvoří až 30 % trhu v Německu. Vysoké zastoupení prodeje v biokvalitě má také mléko a mléčné výrobky, v řadě zemí okolo deseti procent. V Dánsku tvoří čerstvé biomléko téměř 30 % objemu prodaného mléka, v Rakousku více než pětinu trhu, v Německu a Francii okolo 12 %.

v ČR je podíl odhadován na necelá dvě procenta.

Na druhou stranu biopotraviny jako nápoje (s výjimkou vína) a maso a masné výrobky mají zatím nízký podíl na trhu ve většině zemích. Tyto výrobky patří k vysoce zpracovaným potravinám a bývají velmi levné na konvenčním trhu. Dalším faktorem je, že mnoho spotřebitelů biopotravin má tendenci jíst málo nebo žádné maso.

Dominují maloobchodní řetězce

Způsoby odbytu biopotravin se v jednotlivých zemích liší. V minulosti vykazovaly stabilní růst trhu s biopotravinami země se silným zapojením maloobchodních řetězců (například Rakousko, Dánsko, Švédsko, Švýcarsko a Spojené království). Francie a Itálie jsou příkladem zemí s rychlým růstem biotruhu, kde významnou roli naopak sehrály specializované prodejny zdravé výživy, přestože nyní jejich význam klesá. V Rakousku a Švýcarsku hrají supermarkety významnou roli při rozvoji trhu biopotravin od počátku, v obou zemích s téměř 80% podílem. Funguje zde úzká spolupráce mezi maloobchodem a svazy – Bio Austria a Bio Suisse. Supermarkety zde dlouhodobě pomáhají s propagací bio, například Coop a Migros ve Švýcarsku podporují řadu projektů na podporu biodiverzity či sezónnosti. V Rakousku diskont Hofer zavedl svoji privátní značku „Zpět ke kořenům“, která se stala druhou neznámější značkou pro biopotraviny nyní s 450 výrobky. Farmy, které dodávají pod touto značkou svoje produkty, jsou pravidelně hodnoceny z pohledu udržitelnosti podle kritérií FAO.

V České republice rozvoj trhu biopotravin odstartovaly také maloobchodní řetězce. Aktuálně drží zhruba 60 % trhu, jejich podíl postupně klesá (téměř 70% podíl v roce 2007). Význam specializovaných prodejen také poklesl z původních 23 % na současných 13 %. Naopak významně narůstá přímý prodej a dále zejména prodej přes e-shopy (až 20 % biotruhu).

Detailní informace o biotruhu v České republice jsou od roku 2009 každoročně publikovány ve Zprávě o trhu s biopotravinami, která bývá zveřejňována na webu Ministerstva zemědělství v průběhu května a prezentuje údaje s ročním zpožděním, tzn. v květnu 2020 bývají zveřejněny údaje o biotruhu za rok 2018. Všechny zprávy na jednom místě najdete v knihovně Lovíme.bio. Stejně tak zde najdete další infografiky o ekologickém zemědělství a zajímavé prezentace o vývoji trhu biopotravin ve vybraných zemích.

Pro ČTPEZ zpracovala
Ing. Andrea Hrabalová
(Bioinstitut, o. p. s.)

